

Auditrapport SBO SAM Doetinchem

20 juni 2016

Jos van der Pluijm
Penna Onderwijs Adviseurs

1 INLEIDING

In deze rapportage wordt verslag gedaan van de audit die op dinsdag 7 juni is uitgevoerd op SBO SAM in Doetinchem. De audit is uitgevoerd in opdracht van het bestuur als onderdeel van de afspraken die zijn gemaakt tussen de besturen van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs en het bestuur van SBO SAM in het kader van de zogenoemde Garantierегeling.

In het intakegesprek op 5 april is met SBO SAM en het samenwerkingsverband Passend Onderwijs afgesproken dat de audit zich richt op de volgende twee vragen:

- 1 Wat is de kwaliteit van SBO SAM als het gaat om:
 - a. het primaire proces (het onderwijs in de groepen)
 - b. de ondersteuningsstructuur binnen SBO SAM (de ondersteuningsschil rond het onderwijs in de groepen)
- 2 Wat is op dit moment de zorgbreedte van SBO SAM en hoe wil SBO SAM die zorgbreedte ontwikkelen in de komende vijf jaren

Bij de eerste vraag wordt om te beginnen aangesloten bij de algemene thema's waar ook de inspectie naar kijkt. Het betreft resultaten, pedagogisch klimaat, aanbod en tijd, didactisch handelen, en kwaliteitszorg. Ook de context en condities van de school worden hier meegenomen. Als het gaat om de vraag naar de kwaliteit zal het accent echter liggen op de ondersteuningsstructuur binnen de school. Dus wat doet de school voor leerlingen buiten het geven van de lessen. Dit is een punt van aandacht, omdat SBO SAM de afgelopen jaren flink is gekrompen en er is gesneden in die ondersteuningsschil rond het primair proces. Doel van de audit is na te gaan hoe die schil er uit ziet, waar kracht en waar risico's zitten.

De tweede vraag heeft betrekking op SBO SAM als voorziening van het samenwerkingsverband. In de audit wordt de zorgbreedte in kaart gebracht. Het gaat om de vraag welke leerlingen de school wel en welke leerlingen de school geen passende plaats kan geven en wat de criteria daarvoor zijn. In het verlengde van de vraag naar de stand van zaken wordt ook ingegaan op de ontwikkeling van die zorgstructuur voor de korte en middellange termijn (binnen nu en vijf jaar). Wat zijn de opvattingen, de plannen, het beleid van SBO SAM als het gaat om de vraag hoe die zorgbreedte er in de toekomst uit gaat zien.

Doel van de audits is na te gaan:

- of en wat de mogelijke risico's zijn die de school loopt ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs en zorgbreedte
- de mogelijkheden om de kwaliteit van het onderwijs en de zorgbreedte te borgen en te verbeteren

In dit rapport wordt verslag gedaan van de audit. In paragraaf 2 wordt de aanpak toegelicht. De bevindingen van de audit staan beschreven in paragraaf 3. Het auditrapport wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen in paragraaf 4.

2 AANPAK

De audit bestaat uit drie delen: de voorbereiding, de uitvoering op de school en de rapportage. De voorbereiding is gestart met een intakegesprek op 5 april waarbij naast de externe auditor en de directeur van SBO SAM ook de directeur van het samenwerkingsverband aanwezig was. In dit gesprek zijn de auditvraag besproken en hoofdlijnen van de opzet.

Vervolgens zijn in overleg tussen school en externe auditor de documenten benoemd ten behoeve van de documentenanalyse. Het betreft:

- eerdere kwaliteitsdocumenten zoals inspectierapporten en auditrapportages vanuit ROSA
- informatie over de resultaten van de school en tevredenheidsenquête van ouders en personeel
- plannen, zoals SAM InZicht, schoolontwikkeling en koersbepaling 2015-2016, Schoolplan SBO SAM 2015-2019, Sociaal veiligheidsplan, bestuursformatieplan 2016-2017 en meerjarenformatieplan 2016-2019
- evaluaties, zoals Evaluatie Onderwijskundig jaarplan 2013-2014, idem 2014-2015, Jaarverslag 2015.

Deze informatie is aangevuld met de OZL-evaluatie over 2015-2016.¹

In overleg tussen de school en de externe auditor is het auditprogramma opgesteld. Onderdelen van het programma waren:

- een kennismaking met de school,
- de mogelijkheid aanvullende documenten in te zien
- groepsbezoeken
- gesprekken met de directie, met de ib'ers, met de specialisten op het gebied van taal/lezen, rekenen, gedrag, wetenschap en techniek, de schoolmaatschappelijk werkster, de orthopedagoog, groepsleerkrachten en leerlingen
- een mondelinge en voorlopige terugkoppeling aan het einde van de dag.

De uitvoering was gepland op 7 juni voor de locatie Limburg Stirumlaan en 10 juni locatie Boddens Hosangstraat. De audit op de locatie Limburg Stirumlaan is conform de voorbereidingen uitgevoerd. In overleg tussen directeur en externe auditor is besloten de audit op de locatie Boddens Hosangstraat niet door te laten gaan. De reden daarvoor was dat het beeld na de eerste auditdag duidelijk was. Met name de gesprekken over de vraag naar de ondersteuningsstructuur en de zorgbreedte zou geen nieuwe antwoorden krijgen, omdat al met alle betrokkenen was gesproken tijdens de eerste dag. Daar kwam bij dat tijdens de voorlopige terugkoppeling aan het einde van de eerste dag de directie, een groot deel van het team, de orthopedagoog, de schoolmaatschappelijk werkster en een groot deel van de specialisten en ib'ers aanwezig was.

Tot slot de rapportage. Er is tijdens de eerste dag een voorlopige terugkoppeling gegeven aan directie en team. Daarnaast is de audit verwerkt in een schriftelijke rapportage waarin bevindingen, conclusies en aanbevelingen worden gegeven. De school kan reageren op feitelijke

¹ Notitie behorende bij verantwoording standaard 4 toezichtkader. Betreffende de normindicatoren 4.1 en 4.2 (Samenwerkingsverband Doetinchem)

onjuistheden. Die worden verwerkt. Conclusies en aanbevelingen zijn voor rekening van de externe auditor.

Het definitieve rapport wordt verstuurd aan de opdrachtgever, SBO SAM. Het is aan SBO SAM te bepalen of en hoe zij de auditrapportage verspreiden. In het kader van de afspraken tussen SBO SAM en de bestuurlijke werkgroep is aangegeven dat SBO SAM de aanbevelingen van de audit meeneemt in het plan van aanpak voor 2016/17.

3 BEVINDINGEN

3.1 Context

SBO SAM is een éénpitter en de enige school voor speciaal basisonderwijs in het samenwerkingsverband Doetinchem. Dit samenwerkingsverband bestaat uit 70 basisscholen, twee scholen voor speciaal onderwijs en zo'n 12.500 leerlingen.

SBO SAM heeft twee locaties. In de locatie aan de Boddens Hosangstraat zijn groepen 5 tot en met 8 (8 groepen) gehuisvest. In de locatie aan de Limburg van Stirumlaan de groepen 1 tot en met 8 (13 groepen). In het schoolplan wordt aangegeven dat de verdeling van de groepen ieder schooljaar wordt bepaald op basis van onderwijsinhoud, efficiëntie en leerlingenaantal. Beide locaties werken vanuit dezelfde missie en visie met eenzelfde onderwijsinhoudelijke opdracht. In het schoolplan staat verwoord dat SBO SAM zichzelf ziet als één onderwijsorganisatie.

SBO SAM heeft de afgelopen jaren te maken gehad met terugloop van het aantal leerlingen. Dat heeft geleid tot sluiting van twee locaties. In de nabije toekomst zullen waarschijnlijk ook de huidige locaties worden samengevoegd tot één locatie. Als gevolg van de daling van het aantal leerlingen was er een sociaal plan nodig voor het afvloeiën van personeel, in totaal 20 fte. Voor het schooljaar 2015/16 moest SBO SAM over de gehele breedte flink bezuinigen. Inmiddels is de rust teruggekeerd en kan er weer opgebouwd worden. In oktober is er tussentijds een extra kleutergroep geformeerd.

SBO SAM heeft er voor gekozen om de groepen zo klein mogelijk te houden. Uitgangspunt is dat onderwijs primair plaats vindt in de groep en dat daarom de klassen klein moeten zijn. Daarom is er slechts in beperkte mate formatie voor onderwijsassistenten (circa 0.5 fte) en is er met name gesneden in de schil van expertise om de groepen heen. Op dit moment werken er op de school:

- Interne begeleiders
- Vakleerkrachten Gym
- Onderwijsspecialisten: taal/lezen, rekenen, gedrag en W.O. en W. en T.
- ICTer
- Orthopedagoog
- Onderwijsassistent
- Trainer Rots en water
- Vakleerkracht Judo
- Stagebegeleider
- Observatie specialist
- Schoolmaatschappelijk werkster
- Logopedist
- Administratief medewerkers
- Directie
- Conciërge

3.2 Recent kwaliteitsonderzoek

Wat betreft recent kwaliteitsonderzoek kan worden aangesloten bij twee inspectieverslagen (van 9 december 2014 voor de locatie Boddens Hosangstraat en 5 februari 2015 voor de locatie

Limburg Stirumlaan) en bij de audits die recentelijk zijn uitgevoerd door de collega SBO-scholen uit het zogenoemde ROSA-overleg.

Het beeld dat uit deze rapportages komt, is positief. Er wordt in die rapporten geconcludeerd dat het onderwijs op SBO SAM op beide locaties van voldoende tot goede kwaliteit is. De inspectie geeft op een aantal indicatoren een oordeel goed. Dat zijn op de:

- locatie Limburg Stirumlaan:
 - Planmatig verbeteren
 - Borgen van de kwaliteit van het onderwijsleerproces
- locatie Boddens Hosangstraat
 - Taakgerichte werksfeer
 - Afstemmen van instructie op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen
 - Borgen van de kwaliteit van het onderwijsleerproces

Op basis van deze rapportages is er geen aanleiding om te veronderstellen dat het onderwijs in de groepen niet op orde is. Sterker nog de beide locaties komen uit de meest recente audits positief en sterk naar voren.

3.3 Het onderwijs

Resultaten

De school heeft de resultaten in beeld en volgt die. De tussenresultaten voor lezen en spelling zijn goed. De resultaten voor rekenen zijn voldoende, maar laten een voorzichtige dalende lijn zien. De eindopbrengsten kunnen niet worden beoordeeld.

Wanneer naar de uitstroom richting voortgezet onderwijs wordt gekeken, blijkt dat bijna de helft van de kinderen naar het Praktijkonderwijs gaat, bijna de helft naar het VMBO (veelal LWO basisberoeps. een enkeling gaat naar kader of theoretisch) en drie leerlingen naar het Voortgezet speciaal onderwijs. Na drie jaar zitten de leerlingen in het algemeen nog steeds op het niveau waar SBO SAM ze heeft geadviseerd.

Pedagogisch klimaat

Het pedagogisch klimaat is goed. SBO SAM heeft daar veel in geïnvesteerd. Dat heeft geleid tot een school met een goede werksfeer, een school waar rust heerst. Leerkrachten geven veel complimenten en proberen de leerlingen te stimuleren. De leerkrachten gaan respectvol om met de leerlingen en ook de leerlingen onderling gaan in het algemeen goed met elkaar om.

Daarnaast heeft de school een sociaal veiligheidsplan opgesteld waarin is uitgewerkt op welke manier het onderwijs is georganiseerd en hoe curatief en preventief aandacht wordt besteed aan gedrag. De school heeft het principe 'time in, time out, time off' ingevoerd. Bij time in kan een leerling in de klas blijven op een aparte plek. De leerling krijgt een zandloper en kan daarna kijken of hij of zij verder kan. Lukt dat niet dan kan de leerling terecht bij een andere groep (time out). Ook hier geldt dat na een bepaalde tijd de leerling kijkt of hij of zij terug kan. Lukt dat wederom niet, als het gedrag niet te hanteren is dan gaat de leerling naar de locatieleider of ib'er. De school is tevreden over de manier waarop dit nieuwe systeem werkt.

De leerlingen zijn tevreden over de school. Ze vinden de sfeer fijn en gaan graag naar school. De leerlingen geven aan dat ze hier meer aandacht krijgen en dat ze niet, zoals op hun oude school, overal de schuld van krijgen. Ook vinden ze dat er veel aandacht is voor hoe je met elkaar omgaat. Een enkele leerlingen geeft wel aan dat hij af en toe gepest wordt en dat daar niet altijd aandacht voor is.

Punt van aandacht is de ondersteuning op het gebied van gedrag. De school geeft aan dat leerlingen dit schooljaar geen individuele begeleiding kunnen krijgen.-Door de bezuinigingen was de inzet van No Blame en sociale vaardigheidstraining dit jaar niet mogelijk.

Tijd en aanbod

Tijd en aanbod zijn op orde. De school kent voldoende tijd toe aan de basisvaardigheden en heeft actuele onderwijsleermethodes op dat gebied. Met de reken- en taal/leesspecialisten heeft de school de afgelopen jaren geïnvesteerd in materialen. Ook volgend jaar wordt weer geïnvesteerd. Er wordt onder andere gekeken naar een nieuwe methodes.

Didactisch handelen

Ook het didactisch handelen is op orde. In de lessen die zijn geobserveerd is de uitleg in het algemeen helder en to the point. Leerlingen worden snel aan het werk gezet en de leerlingen worden in het actief betrokken. In verschillende lessen wordt gewerkt met variaties in aanpakken. Zo zijn er mooie voorbeelden van coöperatieve werkvormen gezien die werden afgewisseld met klassikale en individuele momenten. Wel was het onderwijs in het algemeen klassikaal van aard. Dat heeft veel te maken met het feit dat de school werkt met kleine groepen leerlingen die op niveau zijn gegroepeerd. Zo zijn er niveaugroepen voor lezen en spelling en voor rekenen. De planmatigheid van het onderwijs is op orde. De school formuleert doelen en evalueert die. Dat is bijvoorbeeld terug te zien in de aanvragen voor herindicatie bij het OZL. De rapporten van SBO SAM zien er in het algemeen goed uit en geven helder aan welke ontwikkeling een leerling heeft doorgemaakt en waar een leerling staat.

Tot slot de leerlingen. Zij geven aan dat ze op SBO SAM goed kunnen werken. Ze vinden dat er rust is waardoor ze kunnen werken en dat ze meer aandacht krijgen. De leerlingen vinden het prettig dat de klassen kleiner zijn, er meer begeleiding van de leerkrachten is, er meer wordt uitgelegd. Hierdoor leren ze beter. Ter illustratie een uitspraak van een leerling: 'Op oude school liep ik erg achter. Hier lees ik AVI-plus eind'. De leerlingen vinden het fijn dat ze niet alleen leren, maar ook knutselen en sporten.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van de school is op orde. Beleid is beschreven en wordt aantoonbaar geëvalueerd. Zo liggen er evaluatieverslag van de afgelopen schooljaren waarin het onderwijskundig beleid van de school is geëvalueerd. Ook trekt de school lessen uit de gegevens. Ter illustratie, op dit moment zijn de rekenresultaten aan het afnemen. De rekencoördinator heeft dat in beeld en is bezig met een plan voor het komende schooljaar, zodat rekenen weer het niveau haalt van twee jaar terug.

Ook heeft de school inzicht in de leerlingenpopulatie. Aan de hand van de toelaatbaarheidsverklaring wordt een OPP opgesteld per leerlingen. Deze OPP's worden gevolgd en geëvalueerd, zodat de school goed in beeld heeft of de doelen bereikt worden en waar bijstelling nodig is.

Conditie

Tot slot de condities. Hieronder wordt verstaan de factoren in het team die de kwaliteit van het onderwijs beïnvloeden. De teamleden en directie geven aan dat de school het als gevolg van de reorganisatie moeilijk heeft gehad. Er zijn veel mensen noodgedwongen vertrokken. Het huidige team bestaat uit mensen die hart hebben voor het speciaal basisonderwijs, voor het type

leerlingen dat op SBO SAM zit. Wel geeft de directie aan dat de kwaliteit kwetsbaar wordt als er nog meer mensen gaan vertrekken.

De sfeer in het team is ondanks de reorganisaties goed. Er wordt veel van en met elkaar geleerd. Er is voldoende ruimte om zich te ontwikkelen. Het team heeft het gevoel dat ze samen verantwoordelijk zijn voor de leerlingen. De aansturing vanuit de directie is helder en het team staat in het algemeen achter de keuzes die zijn gemaakt als het gaat om het accent op kleine groepen. Wel wordt opgemerkt dat er behoefte is aan extra ondersteuning rondom de groep.

3.4 De ondersteuning en zorgbreedte

De ondersteuning in de school

SBO SAM heeft er voor gekozen om de klassen zo klein mogelijk te maken. De school heeft te maken met forse krimp van het aantal leerlingen en daarmee uiteraard ook met afvloeiing van personeel. In dat proces is er voor gekozen om de groep centraal te stellen. Uitgangspunt is dat het onderwijs in de groep wordt gegeven en dat de ondersteuning zo veel mogelijk op die groep gericht moet zijn en zo veel mogelijk de groepsleerkracht moet ondersteunen.

Vanuit dat uitgangspunt heeft SBO SAM de cirkel van ondersteuning ingericht. Er is relatief veel formatie naar de groepen gegaan, zodat de groepen klein konden zijn. Er is in mindere mate formatie beschikbaar voor de cirkel om de groepen heen. In die cirkel zijn twee type expertise te onderscheiden, de inhoudelijk specialisten (op het gebied van taal/lezen, rekenen, wetenschap en techniek en gedrag) en de specialisten op het gebied van zorg (interne begeleiding, orthopedagoog, schoolmaatschappelijk werk, logopedie).

De specialisten op het gebied van taal/lezen, rekenen, wetenschap en techniek en gedrag² worden vooral ingezet ter ondersteuning van de kwaliteit van het onderwijs op de school en in de klas. Wat betreft de kwaliteit van het onderwijs op de school kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de rekenspecialist die een schoolbrede analyse maakt van de rekenresultaten en daar vervolgens een rekenverbeterplan voor de school voor opstelt. Een ander voorbeeld is spelling en technisch lezen. Daar is, onder andere via de taal/lees-specialist, veel in geïnvesteerd. Er is gekeken naar nieuwe methoden zoals Estafette, er is gezocht naar een aanpak waarbij groepsdoorbroken op niveau onderwijs wordt gegeven, er is gekeken naar realistische doelen en aanpakken voor de kinderen, er is geïnvesteerd in leerkrachthandelen. En dat heeft geleid tot hoge opbrengsten. Wat betreft de kwaliteit van het onderwijs in de klas kan bijvoorbeeld worden gedacht aan tips voor de groepsleerkracht om beter om te gaan met een rekenprobleem, afwijkend gedrag van een leerling in de groep, e.d. De ondersteuning is dus in het algemeen niet gericht op een individuele leerling in de groep of buiten de groep.

De specialisten op het gebied van zorg worden met name ingezet op de organisatie en uitvoering van de zorg of ondersteuning. Belangrijke aspecten zijn de indicatiestelling en aanname, het opstellen en evalueren van OPP's van de leerlingen, ondersteunen van de groepsleerkrachten en werken met individuele leerlingen (met name de logopedist bij leerlingen in de onderbouw voor taal/lezen). Er is behoefte aan meer ruimte voor het werken met kleinere groepjes leerlingen of individuele leerlingen buiten de klas, maar daar is weinig tot geen ruimte voor. Voor komend

² Eigenlijk zou hier ook het specialisme lichamelijke opvoeding aan kunnen worden toegevoegd. De school besteedt veel aandacht aan gymonderwijs en heeft daar vakleerkrachten voor in dienst. Gedurende de tijd dat een klas gym krijgt, heeft de groepsleerkracht tijd voor verdiepende activiteiten met enkele leerlingen, afstemming met de specialisten in de school, e.d.

schooljaar komt er wat meer formatieve ruimte. De school wil die ruimte inzetten voor ondersteuning op het gebied van gedrag zoals met Rots en Water, No Blame en sociale vaardigheidstraining. Het accent van de ondersteuning ligt ook hier, net als bij de specialisten, op de ondersteuning van het groepsniveau.

Het beeld dat ontstaat, is dat de keuze voor de groep als centraal uitgangspunt voor het onderwijs een gedeelde keuze is. De school staat achter dit uitgangspunt en wil op die manier blijven werken. Afhankelijk van de formatieve mogelijkheden wil de school eerst de groepen klein houden en daarna de schil of cirkel rond de groepen gaan versterken.

De positie van SBO SAM in het samenwerkingsverband

De grenzen

Uitgangspunt van SBO SAM is dat relatief kleine groepen meer en handelingsgerichte aandacht betekent voor ieder kind. Dit maakt de kans op uitval kleiner. Kern voor SBO SAM is dat een leerling in een groep moeten kunnen functioneren. De school kijkt per leerling of de ondersteuning geboden kan worden die de leerling nodig heeft. Dat is een zorgvuldig proces waarbij SO SAM rekening houdt met de grenzen van de eigen zorg. Hoewel iedere afweging individueel is en er altijd sprake is van een grijs gebied. De uiterste grenzen liggen voor SBO SAM bij kinderen met psychiatrische stoornissen waarbij systeembehandeling noodzakelijk is en of bij kinderen met meervoudige beperkingen. In beide gevallen is één op één begeleiding nodig. Tegelijkertijd is SBO SAM gestart met het oprekken van grenzen. Zo is er in de onderbouw een ZML-groep ingericht, gericht op specifieke onderwijsbehoefte zoals de noodzakelijkheid tot zeer specifieke en intensieve instructie binnen het methodisch aanbod. Ook zitten er zes van deze leerlingen in de hogere groepen.

De directie van SBO SAM geeft te kennen dat de school een eerstelijns voorziening binnen het SWV wil zijn.

De getallen

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de TLV's zijn opgenomen. Deze gegevens zijn aangeleverd door het OZL. Uit deze gegevens blijkt het volgende:

- Nieuwe indicaties: van de 77 nieuwe indicaties die bij het OZL zijn ingediend, zijn er 38 voor SBO SAM (bijna 50%), 18 voor cluster 3 (23%) en 21 voor cluster 4 (27%).
- Verwijzing vanuit SBO SAM: In schooljaar 2015/16 zijn negen leerlingen doorverwezen vanuit SBO SAM naar SO cluster 4 en één leerling naar SO cluster 3.
- Grensverkeer:
 - Er zijn twee leerlingen geplaatst op SBO nieuwHessen: deze leerlingen hadden een SO-toelaatbaarheidsverklaring en dan geldt de aanmelding op een SBO-school als een nieuwe aanmelding
 - Er is een leerling naar SBO nieuwHessen gegaan die geldt als grensverkeer

In de gesprekken met de directie zijn de getallen aan de orde geweest. In het algemeen is bekend om welke leerlingen het gaat (de verwijzers naar SO cluster 3 en 4) en heeft de school ook een toelichting waarom het beter was voor deze leerlingen om hen door te verwijzen naar het speciaal onderwijs. Wel is er onduidelijkheid over de aantallen, meetmomenten en interpretaties van cijfers. Voor wat betreft de aantallen, meetmomenten en interpretaties van cijfers lijkt meer duidelijkheid wenselijk tussen SWV en SAM.

De omgeving en de partners

SBO SAM heeft te maken met een dynamische omgeving:

- Voor nagenoeg alle besturen in het samenwerkingsverband Doetinchem is krimp een belangrijk vraagstuk. Alle besturen staan voor de vraag hoe om te gaan met die krimp, welke scholen wel en welke scholen niet open te houden en hoe de (onder andere formatieve) gevolgen van krimp op te vangen.
- Het samenwerkingsverband Doetinchem heeft er voor gekozen om de besturen voor het basisonderwijs verantwoordelijk te maken voor de basisondersteuning en de extra ondersteuning. Dat betekent dat de budgetten voor deze vormen van ondersteuning zijn verdeeld over de schoolbesturen en dat de besturen zelf bepalen op welke wijze die basis- en extra ondersteuning vorm en inhoud geven. Veel besturen hebben met deze middelen hun eigen ondersteuningsstructuur versterkt, bijvoorbeeld door het aantrekken van een eigen orthopedagoog of het inrichten van een eigen flexibele schil.
- De ondersteuningsstructuur is in beweging. Zo begint cluster 4 met een LVG-groep (lichtverstandelijk gehandicapten/beperkingen) in Doetinchem en trekt SBO nieuwHessen voorzichtig leerlingen aan die grenzen aan het samenwerkingsverband Doetinchem.

Binnen deze dynamische omgeving zoekt SBO SAM samenwerkingspartners. Enerzijds bestuurlijk. De school is in gesprek met andere besturen voor speciaal onderwijs gericht op bestuurlijke fusie. Dat onderdeel is in deze audit verder niet aan de orde geweest en wordt hier dan ook buiten beschouwing gelaten. Anderzijds op inhoudelijk gebied. Die samenwerking is niet alleen met private partners (zoals logopedisten die door ouders zijn 'ingehuurd' en waar mee wordt afgestemd), maar ook met schoolbesturen voor basisonderwijs, cluster 3 en cluster 4. In dit proces wordt op dit moment gebruik gemaakt van inzet Ambulante begeleiders cluster 3 en 4. Deze inzet zal gecontinueerd worden vanuit het Tripartiete akkoord.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Het onderwijs op SBO SAM

Conclusies

De audit bevestigt het beeld van de inspectierapporten en de rapportages van de audits uitgevoerd door collega-scholen. Het onderwijs op SBO SAM staat:

- Het pedagogisch klimaat is goed: er is een sfeer waarin gewerkt wordt en leerlingen en leerkrachten gaan op een positieve manier met elkaar omgaan.
- Didactisch is het onderwijs op orde: de school heeft een aanbod dat aansluit bij de doelgroep, maakt gebruik van extra materialen en heeft voldoende tijd ingeruimd voor de basisvaardigheden. Daarnaast probeert de school via andere activiteiten, zoals intensief bewegingsonderwijs, een goede evenwicht te vinden in het curriculum. Het handelen van de leerkrachten is op orde. De uitleg is in het algemeen helder, leerlingen worden snel aan het werk gezet, de leerlingen zijn in het algemeen actief, er wordt gewerkt met verschillende (coöperatieve) aanpakken.
- De planmatigheid van het onderwijs is op orde. De school formuleert doelen en evalueert die goed.
- De resultaten zijn voldoende:
 - de tussenresultaten zijn op niveau. Voor taal, lezen en spelling scoort de school goed. Ook rekenen is op orde, maar bij rekenen is de laatste twee jaar wel sprake van een kleine achteruitgang
 - school haalt goede resultaten als het gaat om de uitstroom naar het voortgezet onderwijs

Aanbevelingen

Op het terrein van de kwaliteit van het onderwijs zijn er geen dringende aanbevelingen. Het is zaak de huidige kwaliteit te behouden en uit te bouwen. Aandachtspunten voor de toekomst zijn:

- Houd de vinger aan de pols als het gaat om de kwaliteit. Zorg voor een goede borging, zeker ook als er straks weer personeel verdwijnt en bouw voort op de lijn die is ingezet (aandacht instructie, effectieve tijd, werken met het DI-model, toepassen van coöperatieve werkvormen, evenwichtig curriculum etc.)
- De school mag de eigen kwaliteit meer uitventen. SBO SAM heeft wat te bieden en daar mag de school trots op zijn. Ook richting de buitenwereld.

4.2 De zorgbreedte van SBO SAM

Conclusies 1: Grenzen van de zorg

Het vraagstuk voor SBO SAM is de positie van de school in het samenwerkingsverband. De school heeft veel personeel moeten inleveren vanwege de daling van het leerlingenaantal. Dat proces is nog gaande. In dat proces heeft school gekozen voor de groep als basis. Daarom is bij de inzet van de formatie gekozen voor kleine groepen. Er is relatief weinig ruimte over voor expertise rond de

groepen. De inzet van deze experts is vooral gericht op het versterken van de groepsleerkracht en minder op het werken met individuele kinderen.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt na te denken over het oprekken van de grenzen van zorg van SBO SAM. Er zijn verschillende varianten die gevolgd kunnen worden:

- Versterken van de groep: in feite is dat continueren van de huidige lijn waarbij het onderwijs in de groep de basis is. Dus werken met kleine groepen. In dat model wordt de leerkracht versterkt en verbeterd. Nadeel is dat het functioneren in de groep bepalend blijft voor al dan niet plaatsnemen.
- Versterken van de expertise rond de groep: er wordt gekozen voor grotere groepen. De formatie die vrij komt, wordt ingezet voor specialisten. Die specialisten focussen niet alleen op verbeteren van het onderwijs in de groep, maar gaan ook met individuele leerlingen of kleine groepjes leerlingen aan de slag (zoals nu bijvoorbeeld logopedie wordt ingezet in het lees-/taalonderwijs in de onderbouw).
- Versterken van de schil rond de school: de school hoeft niet alle expertise zelf in huis te hebben, maar kan gebruik maken van expertise van andere organisaties zodat ze meer op maat van de onderwijsbehoeften van een kind een aanbod kan samenstellen. Die expertise wordt dus afhankelijk van de vraag tijdelijk ingezet. Tijdelijk kan ook zijn gedurende de lengte van een toelaatbaarheidsverklaring. In dit model is de vraag van de leerling uitgangspunt. De leerling wordt geplaatst op SBO SAM en het aanbod wordt met externe partners om de leerling heen georganiseerd.

Uiteraard zijn deze varianten niet uitsluitend. Elementen van de ene variant kunnen heel goed gebruikt worden in de andere variant. De varianten zijn vooral bedoeld om na te denken over de lijn die de school kan volgen om de grenzen te verruimen (zie ook conclusie 3).

Het is een overweging om met alle partners in het samenwerkingsverband het gesprek aan te gaan over de positie van SBO SAM. SBO SAM zou samen met het samenwerkingsverband kunnen nadenken over het oprekken van haar grenzen en beschrijven voor welke leerlingen SBO SAM het beste onderwijs biedt. In het verlengde van dit proces kan worden meegenomen wat mogelijke consequenties zijn voor de OZL-procedure en ondersteuningsroutes

Conclusie 2: Helderheid en goede communicatie over de cijfers

Er zijn verschillende beelden over de cijfers tussen OZL en SBO SAM. De verschillende cijfers, andere interpretaties en andere momenten van tellen leiden tot verwarring en miscommunicatie.

Aanbeveling

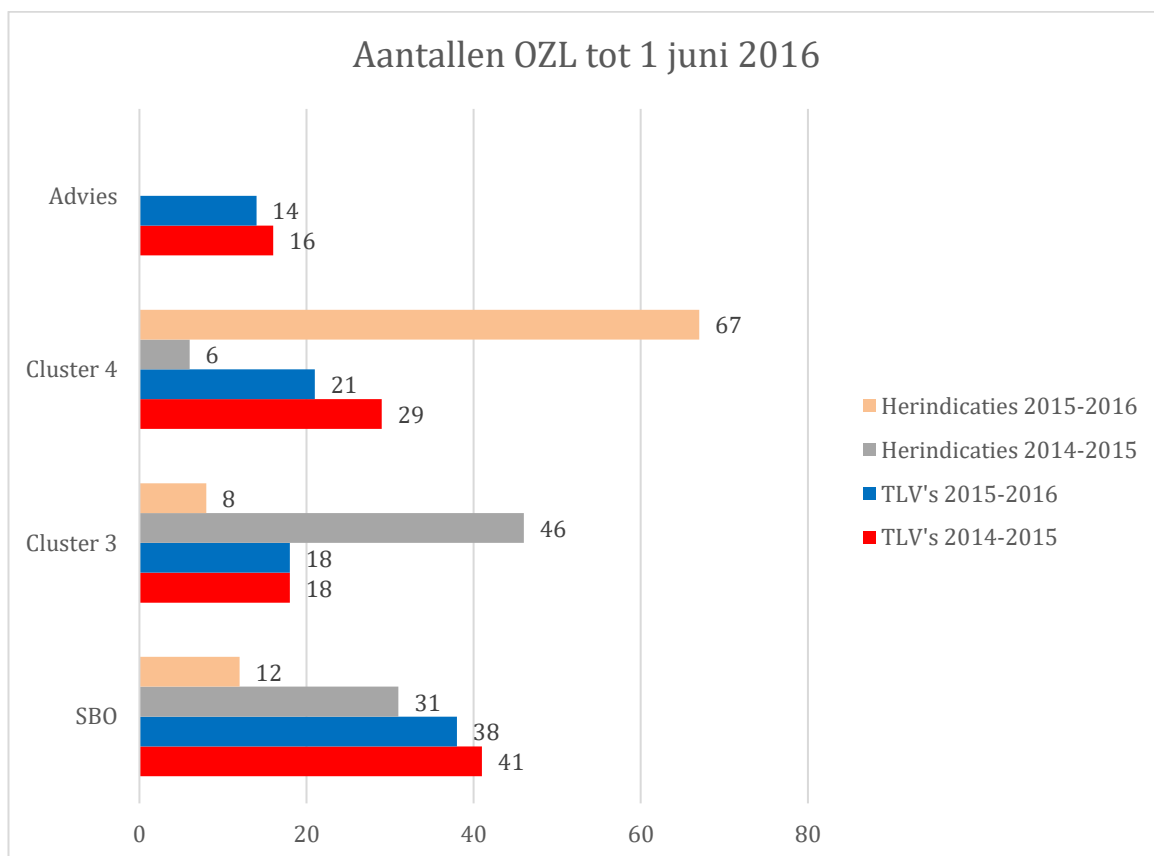
Aanbevolen wordt:

- Regelmatig overleg te voeren tussen OZL en SBO SAM over de aantallen leerlingen en de wijze van tellen, zodat de klokken gelijk worden gezet. Duidelijk moet zijn welke leerlingen waarom waar naar toe gaan. Dan gaat het niet alleen om de leerlingen die naar SBO SAM gaan, maar om alle leerlingen die een toelaatbaarheidsverklaring krijgen.
- Bespreek met het samenwerkingsverband de procedure dat scholen zelf aangeven of een toelaatbaarheidsverklaring wordt aangevraagd voor SBO en Cluster 4 of cluster 3.

Bijlage Kengetallen tot en met 1 juni 2016³

	1 okt. 2013	1 okt. 2014	1 okt. 2015
a totaal aantal basisschoolleerlingen	12135	12738	12361
b totaal aantal leerlingen op de speciale basisschool	376	316	273
c totaal aantal leerlingen in het samenwerkingsverband	12511	13054	12634
d deelnamepercentage SBO samenwerkingsverband	3,01%	2,42%	2,16%
e aantal leerlingen volgens 2%-deelname criterium	250	262	253
f aantal leerlingen toegekend aan swv op het SO	252	242	226

TLV's	SBO	Cluster 3	Cluster 4	Totaal
Nieuw	38	18	21	77
Her-indicaties (verlengingen)	9	8	67	84
TLV totaal	47	26	88	161
Adviezen				14
Teruggetrokken aanvragen/negatief				2
Totaal aantal casussen				177

³ Bron: Notitie behorende bij verantwoording standaard 4 toezichtkader. Betreffende de normindicatoren 4.1 en 4.2 (Samenwerkingsverband Doetinchem)

Tussentijdse instroom sbo en so

Tussentijdse instroom 2 okt 2015 t/m 1 feb 2016	SBO	SO
totaal ingeschreven leerlingen	9	17
totaal uitgeschreven leerlingen	5	2
te verrekenen voor tussentijdse instroom	4	15

Herkomst leerlingen voor TLV's

Residentieel	1
Revalidatie	1
Buitenland	1
BaO	31
BaO ander SWV	2
PSZ	2
MKD	6
KDC	12
SBO	22
SBO ander SWV	7
SO	76
Totaal	161

Doorstroom van SBO naar SO

In schooljaar 2015-2016 zijn 9 leerlingen doorverwezen vanuit SBO SAM naar SO cluster 4 en 1 naar SO cluster 3.